

Інтеграція транспортної системи України до Європейсько-азіатської транспортної системи

К. Михайличенко, к. е .н., НІСД

1. Основні тенденції у структурі зовнішньої торгівлі України та ЄС (географічна структура експорту та імпорту);
2. Аналіз сучасного стану та перспективи інтеграції України до транспортної системи Європа–Азія (європейська концепція транспортних коридорів і мультимодальних вісей, необхідність розвитку транспортної інфраструктури для забезпечення зростання обсягів зовнішньоторговельних (експортно-імпортних) операцій і транзитних перевезень; основні перешкоди на шляху інтеграції України до транспортної системи Європа-Азія
3. Розбудова транспортної інфраструктури в контексті забезпечення інтеграції України до Європейсько-азіатської транспортної системи

Зміна часток окремих торговельних партнерів ЄС у структурі експорту та імпорту з 2000 по 2013 рр, %%

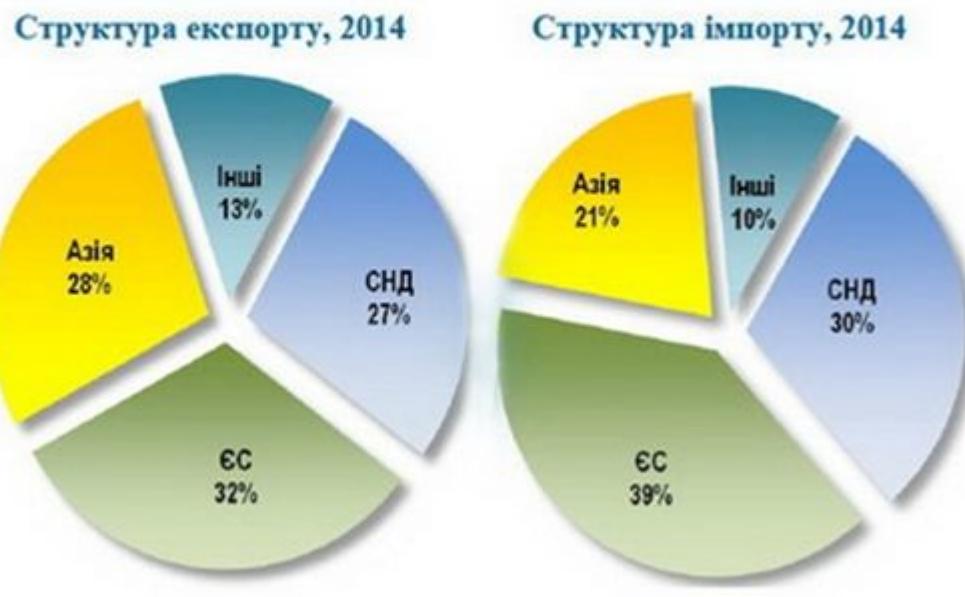
	Експорт ЄС		Імпорт ЄС	
	2000	2013	2000	2013
США	28,0	16,6	20,8	11,6
Китай	3,0	8,5	7,5	16,6
Російська Федерація	2,7	6,9	6,4	12,3
Індія	1,6	2,1	1,3	2,2
Казахстан	0,2	0,4	0,4	1,4
Україна	0,6	1,4	0,5	0,8

За даними Євростату

**Зміна часток окремих торговельних партнерів
України у структурі експорту та імпорту, %%**

	Експорт			Імпорт		
	2005	2013	2014 11 міс.	2005	2013	2014 11 міс.
ЄС	29,9	26,5	31,7	33,7	35,1	38,5
СНД	30,8	34,8	28,1	47	36,3	32,4
Російська Федерація	21,9	23,8	18,7	35,5	30,2	23,9
Азія	25,1	26,6		13,0	19,8	
Китай	2,1	4,3	4,8	5,0	10,3	9,9

Географічна структура експорту та імпорту України, 2014

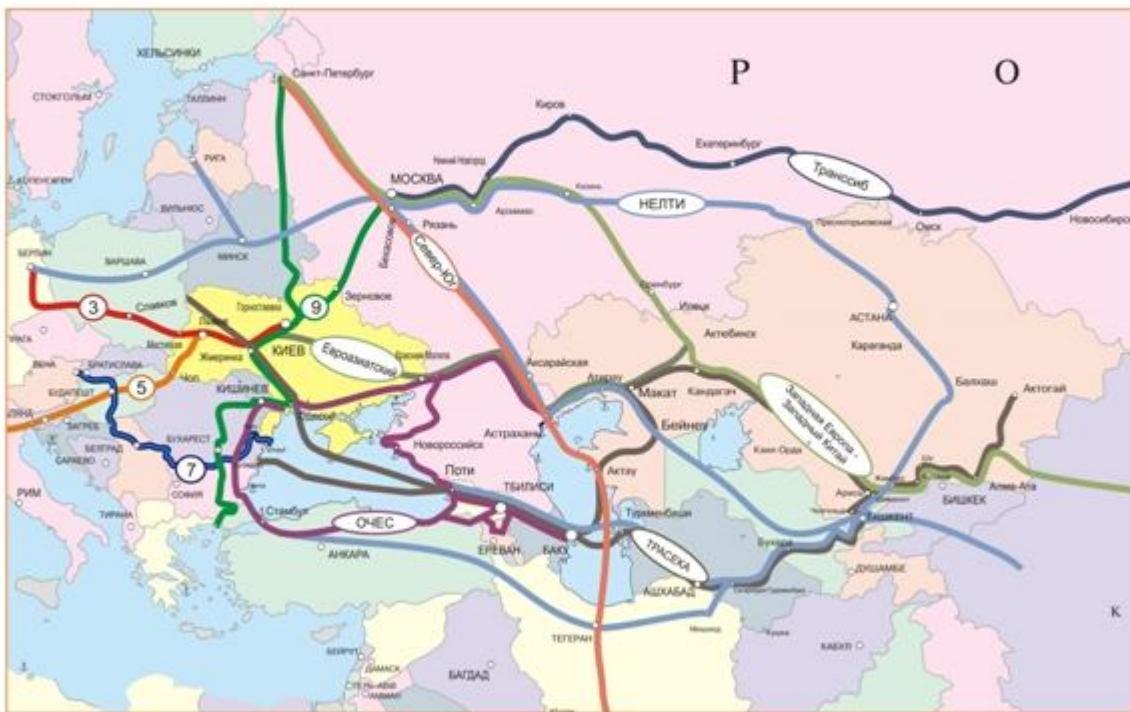
5

Перелік Пан'європейських міжнародних транспортних коридорів, ухвалених Критською конференцією Європейського співтовариства у 1994 р.

Коридори	Напрямок
Коридор №1	Гельсінкі—Таллінн—Рига—Каунас/Клайпеда—Варшава/Гданськ
Коридор №2	Берлін—Познань—Варшава—Брест—Мінськ—Москва—Нижній Новгород
Коридор №3	Брюссель—Ахен—Кельн—Дрезден/Берлін—Вроцлав—Катовіце—Краків—Львів—Київ
Коридор №4	Дрезден/Нюрнберг—Прага—Відень—Братислава—Д'єр—Будапешт—Бухарест—Констанца/Крайова—Софія—Салоніки—Пловдів—
Коридор №5	Венеція—Трієст/Кoper—Любліана—Марибор—Будапешт/Братислава—Ужгород—Львів—Київ
Коридор №6	Гданськ—Катовіце—Жиліна, західна гілка: Катовіце—Брно
Коридор №7	Дунайський (водний); (Австрія, Угорщина, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна)
Коридор №8	Дуррес—Тірана—Скоп'є—Бітола—Софія—Дімітровград—Бургас—Варна
Коридор №9	Гельсінкі—Виборг—Санкт-Петербург—Псков—Москва—Калініград—Київ—Любашівка/Роздільна—Кишинів—Бухарест—Дімітровград—Олександрополіс
Коридор №10	Зальцбург—Любліана—Загреб—Белград—Ніш—Скоп'є—Велес—Салоніки

Україна в мережі МТК

7

ТРАСЄКА (Європа-Кавказ-Азія)

Баку 1998 р.

Країни-учасниці Угоди (13):

Вірменія, Азербайджан, Болгарія, Грузія,
Іран, Казахстан, Киргизстан, Молдова,
Румунія, Таджикистан, Туреччина,
Узбекистан та Україна

8

Чорноморські маршрути ТРАСЄКА

9

План розвитку Транс'європейської транспортної мережі (TEN - Т) до 2020 року

- У жовтні 2013 р. Єврокомісія представила нову інфраструктурну стратегію ЄС:
 - дів'ять нових транспортних коридорів
 - 2014 - 2020 рр - з бюджету ЄС 26 млрд євро
 - пріоритетне фінансування - коридори, що з'єднують східну і західну частини ЄС
 - акцент на мультимодальність коридорів
 - до 2050 року оновлена транспортна мережа з'єднає 94 морських і річкових портів, 38 ключових аеропортів і дозволить оновити 15 тисяч км залізниць

10

Перелік Транс'європейських транспортних коридорів, ухвалених Європейською комісією у жовтні 2014 р.

	Коридор	Напрямок
1	Балтика – Адріатика	Польща (Верхня Силезія) – Словаччина – Австрія – Італія
2	Північне море – Балтика	Фінляндія - країни Балтії - Польща - Німеччина - Нідерланди - Бельгія
3	Скандинавія – Середземне море	Фінляндія – Швеція – Німеччина – Італія - Мальта
4	Середньосхідний	Північна Німеччина – Чехія - Південно-східна Європа (Греція, Кіпр)
5	Середземноморський	Іспанія – Франція – Італія – Словенія –Хорватія – Угорщина (до кордону з Україною)
6	Рейн – Альпи	Нідерланди – Бельгія – Швейцарія – Італія
7	Атлантичний	Португалія – Іспанія - Франція - Німеччина
8	Північне море- Середземне море	Ірландія – Великобританія – Нідерланди – Бельгія – Люксембург – Франція
9	Рейн – Дунай	Франція – Німеччина (південь) – Австрія - Словаччина – Угорщина – Румунія (Чорне море) гілка Німеччина (Мюнхен) – Чехія – Словаччина (до кордону з Україною)

Територією України

проходить **центральна вісь**, в рамках якої визначено основні залізничні та автомобільні маршрути, що в цілому відповідають напрямкам **Критських МТК № 3, 5, 7, 9** та нових **європейських транспортних коридорів мережі TEN-T № 5, 9, а також 1 та 2 (із відгалуженнями)**, включаючи водну вісь, яка з'єднує зону Чорного моря із Середземним, Балтійським, Баренцовим, Червоним морями та Суецьким каналом і включає внутрішні водні шляхи: Білорусь-Київ (по Дніпру) з виходом до Одеського та Іллічівського портів.

КИТАЙ

У 2013 р. на розвиток транспортної інфраструктури планував спрямувати 120 млрд юаней або понад 19 млрд доларів США

- реалізація Єдиної транспортної стратегії в Китаї («Великий стрибок») та Програми прискореного розвитку західних провінцій КНР «Go West» («Йти на Захід»)
- Транспортний коридор «N.E.W. – corridor» у напрямку США-КНР: Бостон/Галіфакс (Канада)-Атлантичний океан-Норвегія-Швеція-Фінляндія-Росія;
- Нова Євро-Азійська Наземна Транспортна Ініціатива «NELTI»

13

Транспортна стратегія Республіки Казахстан до 2015р.

- Розвиток залізничної транспортної мережі проводитиметься на напрямках Північ-Південь (Росія - Центральна Азія) і Схід - Захід (Південно-Східна Азія - Китай – Європа);
- Регіональні проекти з розбудови нових залізничних ліній (скорочують вихід з центральних областей Казахстану в порт Актау, сприяють освоєнню вугільних, нафтогазових, мідно-, залізорудних та інших родовищ в прилеглому регіоні).
- Трансконтинентальний автодорожній коридор «Західна Європа – Західний Китай» за маршрутом Санкт-Петербург – Москва – Нижній Новгород – Казань – Оренбург – Актобе – Кизилорда – Шымкент – Тараз – Кордай – Алмати – Хоргос – Урумчі – Ланьчжоу – Чженчжоу – Лянъюньган складає 8445 км, з яких 3425 км по території КНР, 2233 км – Росії, 2787 км – Республіки Казахстан (1390 км дороги переводиться на I категорію з 4-х смуговим рухом, решта – на II категорію).
- Порт Актау

14

Росія

Федеральна цільова програма «Розвиток транспортної системи Росії (2010-2020 рр.)»

- Загальний обсяг фінансування заходів Програми складає 11,4 трлн руб. (блізько 400 млрд дол. США)
 - Реконструкція майже 8,5 тис. км автомобільних доріг федерального значення,
 - Введення в експлуатацію 2,6 тис. км нових залізничних ліній
 - Сумарна виробнича потужність російських морських портів збільшиться на 454 млн тонн.
- Розвиток крупних транспортних проектів на напрямках «Захід - Схід» (з використанням Транссибу), «Північ – Південь» (уздовж Балтійського моря - Перська затока) та Північного морського шляху. В 2014 г. буде завершено підготовку проекту по модернізації БАМу і Транссибу .
- У серпні 2013 р. - транзитний контейнерний потяг з Китаю (Чженчжоу) до Європи (Гамбург, Німеччина) через Росію, Казахстан і Білорусь . У складі потяга – 51 контейнер, термін доставки контейнера - 15 діб.
- будівництво морського порту Тамань

ГРУЗІЯ І АЗЕРБАЙДЖАН

Новий залізничний маршрут з'єднає Грузію і Азербайджан з Туреччиною (залізнична лінія Баку – Тбілісі - Ахалкалакі – Карс) із модернізацією ділянки Тбілісі – Баку.

ТУРЕЧЧИНА

- Розпочала реалізацію великомасштабного інфраструктурного проекту - розвиток швидкісного залізничного сполучення з високою пропускною здатністю між Європою і Азією.
- залізничного тунелю під протокою Босфор на глибині 60 м під рівнем моря (проект «Marmaray») довжиною 1387 м
- зацікавлена у створенні окремого транспортного коридора з Туреччини через Україну , Польщу , Балтику - на ринки скандинавських країн

Сьогодні конкурують три основні маршрути транспортних коридорів «Європа-Азія»:

- ▶ **Євро-Азійська інтегральна система** або Транс-Російський маршрут (Західна Європа- (через Польщу, Літву, Латвію) -Білорусь-Росія-Узбекистан-Киргизстан-Казахстан-Китай)
- ▶ **«Центральний коридор»** або Транс-Турецький маршрут (Європа-Туреччина-Іран-Туркменістан-Таджикистан-Киргизстан-Казахстан-Китай)
- ▶ **TRASEKA** або Транс-Кавказький маршрут (Європа-Кавказ-Азія-Китай)

17

Альтернативний розвиок маршрутів за напрямком «Північ-Південь»:

- ▶ з країн Тихого океану і Перської затоки через Іран, Каспійський регіон, Росію (здійснюються за участю Волго-Балтійської судноплавної системи) і далі до країн Північної і Західної Європи
- ▶ забезпечує зниження тарифів на 30 % та дозволяє втричі скоротити час проходження вантажів (порівняно з маршрутом через Суецький канал)
- ▶ Міжнародна угода про міжнародний транспортний коридор «Північ-Південь» підписана Росією, Індією та Іраном в м. Санкт - Петербург 12 вересня 2000 р. і ратифікована у 2002 р.

18

КАСПИЙСКИЙ БАССЕЙН В ПРОЕКТЕ КОРИДОРА «СЕВЕР-ЮГ»

19

Сухопутний кордон України з ЄС – 1358 км

КРАЇНИ	Довжина кордону (км)
Росія	2295 (моря — 321)
Молдова	1222
Білорусь	1084
Румунія	614 (море — 33)
Польща	542
Угорщина	137
Словаччина	98

20

Індекс логістичної привабливості (Logistics Performance Index) 2014 р

Німеччина	1
Польща	31
Угорщина	33
Словаччина	43
Україна	61
Казахстан	88
Росія	90
Молдова	94
Білорусь	99
Таджикистан	114

21

Державна політика України щодо розвитку МТК

- Програма розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні на 2006-2010 рр. (постанова Уряду №406 від 12.04.2006 р.)
Профінансовано 9 млрд грн із запланованих 15 млрд грн (57 %)**

Україна додатково запропонувала включити до традиційної мережі МТК:

- Гданськ-Одеса (Балтійське море — Чорне море) (Польща, Україна);
- «Євроазіатський» (ЕАТК) Іллічівськ (Одеса) — Поті (Батумі) — Тбілісі — Баку (Україна, Грузія, Азербайджан);
- Альтернативний транспортний коридор «Європа — Азія» (Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Україна, Росія, Казахстан, країни Середньої Азії та Китай).

- Комплексна програма утвердження України як транзитної держави на 2002-2010 рр (затверджена Законом України від 7 лютого 2002 р. №3022) - виконана не в повному обязі, нова програма не розроблялась.**

22

Обсяг капітальних інвестицій в транспортну інфраструктуру за 2010-2013 рр

Млн грн

	2010	2011	2012	2013
Осьвічено капітальних інвестицій, всього	15724	22315	23975	11496
Від 1,4 до 3 млрд дол. США				

Залучення інвестицій в транспортну інфраструктуру

- **Транспортна стратегія України на період до 2020 року»,** Розпорядження КМУ від 20 жовтня 2010 р. № 2174-р – ключові завдання: розвиток транспортної інфраструктури, оновлення рухомого складу, покращання інвестиційного клімату, забезпечення доступності і підвищення якості транспортних послуг, інтеграція вітчизняної транспортної системи в європейську і міжнародну транспортну систему
- **Угода про асоціацію між Україною та ЄС** (План заходів з її імплементації затверджений розпорядження КМУ 17.09.2014 р. №847-р).
- **Транспортний сектор визначений пріоритетною сферою для інвестицій в Україні** (Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності в пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць»)
- **Затверджено перелік головних інфраструктурних проектів в сфері транспорту** розпорядженням КМУ від 01.08.2013 №563-р

Інвестиційні проекти залізничної галузі

Подальше запровадження швидкісного пасажирського руху, будівництво нового двоколійного Бескидського тонеля)

Проекти електрифікації залізничних напрямків

Долинська – Миколаїв – Колосівка

Будівництво других колій (збільшення пропускної спроможності залізниць)

Модернізація ділянок у напрямку чорноморських портів Чорноморська-Берегова (Одеська залізниця) - єдиного залізничного під'їзду до порту «Південний»

Розвиток автомобільних доріг

Реалізація проектів:

- будівництво нової автомобільної дороги Львів – Krakowecь (МТК №3);
- покращання транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг на підходах до м. Києва;
- будівництво мостового переходу через р. Південний Буг в м. Миколаїв;
- будівництво автомобільної дороги від кордону з РФ (КПП Щербаківка) до автомобільної дороги Київ - Харків – Довжанський (альтернативний МТК «Європа-Азія»);

Ввести в експлуатацію:

- Обходи м. Дніпропетровськ (друга черга)
- автотранспортну магістраль через р. Дніпро в м. Запоріжжя (9 км).

Портова галузь

**Будівництво контейнерного терміналу на
Карантинному молу (Одеський МТП) – 600 тис. TEU**

**Будівництво причала № 35 (1-з) з перевантажувальним комплексом зерна в
Одеському МТП (1,5 млн. тонн на рік)**

Розширення судоходної частини акваторії МТП «Южний» в районі причалів № 18-20

**Реконструкція морського підхідного каналу і внутрішніх водних підходів до
глубоководних причалів МТП «Южний»**

**Будівництво причалу №8 в Маріупольському МТП (3 млн. тонн на рік),
зернового терміналу на території причалів №2, 3 в Херсонському МТП (500 тис.
тонн на рік)**

27

**Формування пріоритетних транспортних маршрутів з урахуванням
принципів оновленої політики ЄС щодо розвитку Транс'європейської
транспортної мережі (TEN-T):**

-розбудова транспортної інфраструктури у напрямку нових європейських
коридорів Північне море - Балтика та коридору Рейн – Дунай

-формування транспортної політики виходячи з принципу забезпечення
мульти modalності коридорів (незалежно від напрямку кожен транспортний
коридор повинен поєднувати в собі мінімум три види транспорту, з'єднувати
три держави і мати дві транскордонні секції)

-пріоритетний розвиток мульти modalних логістичних комплексів

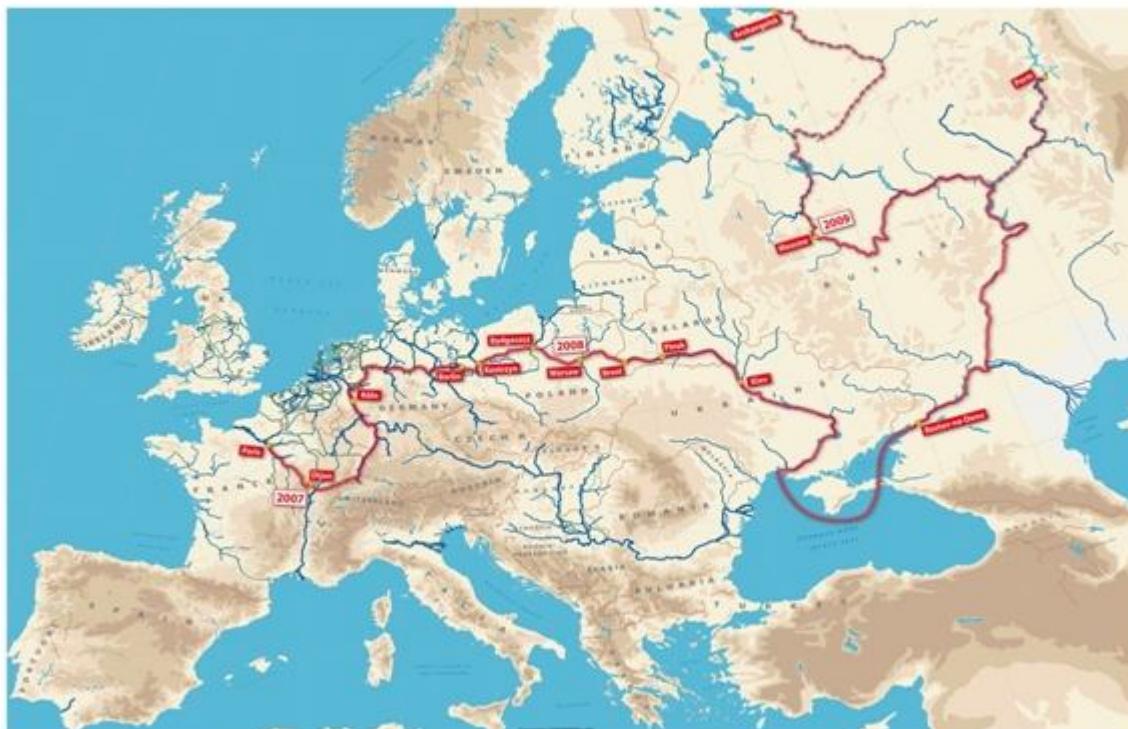
-обов'язкове включення річкового транспорту в мережу мульти modalного
транспортного сполучення

Співпраця з ЄС щодо актуалізації карти основних маршрутів європейської транспортної мережі (TEN-T), які проходять через Україну

- організація транспортного сполучення між Балтійським і Чорним морями
- будівництво вузькоколійної ділянки, яка з'єднає Львів з Варшавою
- відновлення водного шляху Е-40 на ділянці Дніпро-Вісла - передбачає відновлення водного шляху між Чорним і Балтійським морями. Початкова точка магістралі - Гданськ, кінцева - Херсон
- Участь у проекті організації прямого залізничного сполучення за напрямком Чоп (Павлово) – Кошице – Братислава – Віденсь
- створення мультимодального логістичного комплексу в регіоні трьох кордонів Чоп - Загонь – Кральовські Хлмець-Михайлівце, на перетині альтернативного транспортного коридору «Європа — Азія» (Німеччина, Італія, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Україна, Росія, Казахстан, країни Середньої Азії та Китай) та альтернативного мультимодального транспортного коридору Балтійське море - Чорне море через територію Карпатського регіону (Польща, Словаччина, Угорщина, Україна (Закарпаття), Румунія), із використанням внутрішніх водних шляхів річок Тиси та Дунай.

29

Відновлення водного шляху між Чорним і Балтійським морями

30

ХОРГОС

31

Дякую за увагу!

Національний інститут стратегічних досліджень
Михайличенко Катерина, к.е.н.,
Завідувач сектору транспортно-комунікаційної безпеки
відділу енергетичної, транспортно-комунікаційної,
екологічної та техногенної безпеки

32